

[Ømann.]

hæng er der mellem forsikringer og skat? Hvilken sammenhæng er der mellem afskrivning og investeringer og statsstøtte til industri og skat? Hvilken sammenhæng er der mellem ægteskabslovgivningen og skat? Sådan er der en række problemkomplekser, som vi er nødt til at få klaret. Der må løses op for dem, og der må skabes simple løsninger, for det system, vi har, er simpelt hen ikke et system, man kan byde et moderne industrisamfund i 1968.

Det er mit håb, at der er mulighed for en begyndende drøftelse af disse spørgsmål i udvalget. Jeg håber, der er tid til det. Jeg håber, at man kan begynde at programmere og lægge sig fast på den endelige udformning af kildeskatteordningen, uden at man behøver at fremskynde behandlingen af disse lovforslag, som jeg i øvrigt vil tilsige min velvillige medvirken til for de allerfleste punkters vedkommende.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for tilsagn om velvillig behandling af denne række lovforslag, som er blevet nødvendiggjort af og har vist sig at være praktiske under selve arbejdet med systemplanlægningen for kildeskattens vedkommende. I langt de fleste tilfælde drejer det sig om ændringer, som man netop har ønsket under den tekniske gennemgang i samarbejde med kildeskattedirektoratet og Datacentralen, hvor man har ønsket nogle nye eller klarere retningslinjer. Jeg skal ikke gøre flere bemærkninger herom, for det hele egner sig, som det er sagt, til en udvalgsbehandling.

Kun vil jeg sige til hr. Ømann, der ligesom gik ud over teksten, dagens tekst, og tog fat på skatteproblemerne i almindelighed, at jeg vil meget frabede mig, at vi — nu i hvert fald — laver det principielle grundlag for kildeskatten om. Nu gælder det om, at det grundlag, der er, og som nu er samarbejdet mellem kildeskattedirektoratet og Datacentralen, kommer til at virke, og de større principielle ændringer, vi vil have i vort skattesystem, skal vi nok lade vente, i hvert fald indtil kildeskatten fungerer.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at de 9 lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder [af Kai Moltke og Hanne Reintoft].

(Lovforslaget (nr. 57) findes i tillæg A. sp. 1475, fremsættelsen i tidenden sp. 903).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Arbejdsministeren (Lauge Dahlgard): Bestemmelserne i den gældende lov om mægling i arbejdsstridigheder er resultatet af omhyggelige overvejelser og vurderinger på grundlag af mere end en menneskealders erfaringer. Mæglingsloven har været underkastet en grundig behandling i arbejdsretskommissionen, der afsluttede sit arbejde så sent som i 1963, og denne behandling har også omfattet hovedparten af de spørgsmål, det til behandling i dag foreliggende lovforslag drejer sig om.

De bestemmelser, som indeholdes i lovforslaget, er ikke nye. I 1950 og 1951 fremsatte det kommunistiske parti et forslag til lov om ændring af mæglingsloven, som på væsentlige punkter indeholdt de samme eller tilsvarende bestemmelser, og det kan måske være af interesse at bemærke, at ligesom hr. Kai Moltke nu karakteriserer forslagene som — jeg citerer —

„en reaktion mod en stadig mere udemokratisk tendens i fagbevægelsens udvikling.“

således blev også i sin tid det kommunistiske forslag fremsat i demokratiets navn.

Til de vigtigste af lovforslagets bestemmelser skal jeg knytte følgende kommentarer:

Der er først spørgsmålet, om organisationernes stillingtagen til mæglingsforslag bør

[Arbejdsministeren.]

ske ved direkte medlemsafstemning eller ved kompetent forsamling. Det spørgsmål har hverken lovgivningsmagten eller hovedorganisationerne hidtil blandet sig i, og regeringen finder ikke anledning til, at der her gøres indskrænkninger i organisationernes selvbestemmelse.

Dernæst de gældende bestemmelser om opsupplering ved kompetent forsamling i tilfælde af lav stemmedeltagelse. Det er en bestemmelse, der slutter sig til bestemmelserne i mæglingslovens § 12, stk. 4, om udregningen af det samlede resultat af afstemningen på arbejderside. Da det er overordentlig betydningsfuldt, at det samlede afstemningsresultat er et sandt udtryk for stillingen inden for organisationerne, hvilket selvsagt forudsætter, at der er balance i den vægt, hvormed de enkelte afstemningsområder indgår i det fælles afstemningsresultat, så er de hidtil gældende, nugældende, bestemmelser i mæglingsloven fastsat med henblik herpå.

Sammenkædningen er også et spørgsmål, man i lovforslaget ønsker at begrænse. Forligsmandens muligheder for sammenkædning stammer fra 1934, idet dog den nugældende mæglingslov i sin § 12, stk. 2, indeholder en bestemmelse, hvis betydning er, at forligsmandens sammenkædningsret må vige for modstående vedtagelser fra hovedorganisationernes side. Sammenkædningsreglerne afspejler sammenhængen i overenskomststoffet, og det kan regeringen hverken finde urimeligt eller udemokratisk.

Reglerne om, at offentliggørelse af mæglingsforslag og af afstemningens resultater forudsætter forligsmandens godkendelse eller skal foretages af forligsmanden. De regler, der gælder herom, har vist sig hensigtsmæssige. De har været overvejet af arbejdsretskommissionen, der endog var inde på, at der kunne være behov for en skærpelse af reglerne til hindring af, at pressen offentliggør forlydender eller gisninger, der kunne øve en affektbetonet indflydelse på overenskomstsituationens forløb. Den gældende mæglingslov er udformet i nøje samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter, forligsinstitutionen og repræsentanter for de større politiske partier i arbejdsretskommissionen, der afsluttede sit arbejde så sent som i 1963.

Mæglingslovens bestemmelser sigter mod,

at de både for den enkelte og for samfundet meget vigtige og meget komplicerede forhandlinger om overenskomstfornyelser på arbejdsmarkedet kan varetages på en velovervejet måde af bl. a. lønmodtagernes på demokratisk vis udpegede repræsentanter. De i det foreliggende lovforslag indeholdte bestemmelser, der som nævnt for ikke længe siden er blevet vurderet af arbejdsretskommissionen, vil betyde et tilbageskridt, og jeg kan ikke anbefale lovforslaget til vedtagelse.

Bertel Pedersen: Når hr. Kai Moltke og fru Hanne Reintoft fra den socialistiske arbejdsgruppe fremsætter dette lovforslag om ændring i lov om mægling i arbejdsstridigheder og i fremsættelsestalen og bemærkningerne til forslaget omtaler bestræbelserne for at skabe et bedre klima på arbejdspladserne som fromme ønsker om at udvikle demokrati på arbejdspladserne, så harmonerer dette jo ikke rigtig med den interesse, der udvises over hele landet netop for dette emne, med alle de studiekredse, der oprettes.

Hr. Kai Moltke henviser også til, at det er en magtelite, som han så venligt også benævner som LO-spidsjerne, der er placeret i organisationens top, som optræder som formyndere. Hr. Kai Moltke fremsætter efter sin mening dette forslag som dækkende brede faglige krav. Jeg tror, at bredden i disse krav er til at oversé. Hr. Kai Moltke siger, at forligsmanden og hovedorganisationerne skal holde fingrene væk, hvad angår afstemningsformerne, og afgørelsen skal overlades til de enkelte arbejdergrupper, der selv skal arbejde under de foreslåede overenskomster. Det kan se ud, som om hr. Kai Moltke ikke mener, at det netop er de pågældende grupper organisationer, der repræsenterer de enkelte arbejdere.

Dette forslag, som er udtryk for en indblanding uden om hovedorganisationerne i de gældende bestemmelser om afstemningsregler, kan se ud som en abstrakt form for filosofi fra hr. Kai Moltkes side, når han underkender de enkelte medlemmers ret til gennem deres lokale foreninger og hovedorganisationer at godkende disse regler, som gælder for afstemninger om overenskomstforslagene. Ved nogle kongresser har der været afstemning om disse regler, både om afstemning ved kompetent forsamling

[Bertel Pedersen.]

og om de 75 pct.s stemmeafgivning, og hver gang er de gældende regler blevet vedtaget med stor majoritet. Det er vel muligt, at hr. Kai Moltke skulle drage lære af nogle af sine egne tanker, hvor han i Socialistisk Debat konkluderer, at betingelsen for at sejre er, at man ikke afgrænser sig som en alvidende herrekaste isoleret fra folkets masser og selvoptaget af sin egen heroisme, og derefter siger, at isolation er den sikre garanti for nederlag. Jeg tror, det samme vil overgå dette forslag, hvor LOs mening nok er kendt, men ikke hørt.

Hr. Kai Moltke mener, at reglerne om afstemning skal ændres sådan, at der ikke mere skal være noget minimumstal; om 20 pct. eller 30 pct. stemmer skal vedtage eller forkaste et mæglingsforslag; ja, det er uden betydning for hr. Kai Moltke; resultaterne af afstemningerne må anvendes offentligt til, såfremt det passer til lejligheden, at påvirke resultaterne i de resterende afstemninger, og der skal holdes afstemninger på arbejdspladserne, hvilket vel nok kan give ret så store kontrolbesværligheder for dem, der også holder afstemninger på generalforsamlinger. Afstemning ved kompetent forsamling skal afskaffes, og det samme gælder opsupplering ved kompetent forsamling til de gældende 75 pct. Sammenkædningsreglerne, som vel ikke er de mest ønskværdige bestemmelser, ønsker hr. Kai Moltke også afskaffet, såfremt der ikke i organisationerne er godkendt fælles opræden.

Den gældende lov, som blev vedtaget her i tinget i 1958, og som blev udformet efter ca. 2 års kommissionsarbejde i arbejdsretskommissionen og undergik nogle mindre ændringer i 1961, var jo medvirkende til, at det radikale venstre begravede forslaget om en særlig voldgiftsinstitution, da man anså det da foreliggende forslag som et så stort fremskridt, at det i det væsentlige ændrede den tidligere radikale opfattelse. Jeg tror, vi havde været bedre tjent uden den heroisme, der ligger som baggrund for dette forslags fremsættelse, og mener ikke, at de her foreslåede ændringer af hele afstemningsformen vil fremme arbejdsmarkedets forhandlinger.

På socialdemokratiets vegne kan jeg meddele, at vi vil ikke medvirke til dette lovforslags gennemførelse.

Asger Jensen: Det konservative folkeparti er af den opfattelse, at nærværende lovforslag ophøjet til lov ikke ville gavne overenskomstforhandlingerne, og derfor kan vi ikke medvirke til gennemførelse af lovforslaget.

Jens Frandsen: Forslagsstillerne sparker i fremsættelsen til alt og alle; jeg tror ikke, det er den bedste vej til at opnå et bedre klima på arbejdspladserne. Venstre kan med baggrund i det, ministeren udtalte om lovforslagets indhold, sige, at vi ikke kan medvirke til støtte af det.

Erik Hansen (Ålborg amt): Som allerede nævnt af arbejdsministeren har en kommission arbejdet med de tanker, der her er lagt frem af hr. Kai Moltke i form af et lovforslag, men da kommissionen afsluttede sit arbejde, pegede den ikke på, at disse områder trængte til nogen ændring. Vi står her over for et forslag om at skulle sige ja eller nej til ændringer i den gældende lov, og som baggrundsstøtte har vi disse oplysninger fra sagkyndige, og disse sagkyndige mener altså, at der ikke skal finde ændringer sted.

Ændringerne er jo ikke ønsket af nogen af arbejdsmarkedets parter, og den tredje part, der kan være involveret i en arbejdskamp, kan ikke have nogen interesse i forslaget, da det netop vil forringe mæglingsinstitutionen.

Det radikale venstre har på denne baggrund ikke svært ved at tage stilling til lovforslaget; vi må sige nej til det, og vi kan ikke på nogen måde medvirke til at fremme de tanker, som lovforslaget indeholder.

Chr. Madsen: Forslagsstillerne mener selv, at det foreliggende lovforslag ikke kan ændre ret meget på de nu indledte overenskomstforhandlinger, men vil gerne have en debat i gang om de problemer, der kan opstå i forbindelse med mæglingsforslag og andre arbejdsretlige forslag. Vi har ikke noget imod en debat, og vi kunne også ønske, at sagen gik i udvalg, selv om det jo nok bliver noget besværligt at få en ordentlig udvalgsbehandling af en sådan sag på det nuværende grundlag. Men i øvrigt synes jeg, at der er et vældig stort spring imellem forslagsstillerens fremsættelse af lovforslaget og så det lidet, der står i selve lovforslaget. Forslagsstillerne gør i fremsættelsen helt op

[Chr. Madsen.]

med det bestående samfundssystem, medens lovforslaget kun indeholder nogle beskeden ændringer til den gældende lov, men ændringer, der kan få ret stor betydning for hele udviklingen i vort land, i hvert fald indkomstmæssigt.

Det foreslås, at enhver afstemning om mæglingsforslaget skal finde sted i skriftlig form, men det er jo noget, man har praktiseret gennem nogle år. Når man i store organisationer har urafstemning, forelægges det i skriftlig form, simpelt hen ud fra den naturlige forudsætning, at voksne mennesker ikke kan stemme om noget, uden at de på forhånd ved, hvad sagen drejer sig om.

Der næst er der den vigtige regel om 75 procents opsupplering, som vi er enige med forslagsstillerne om skal ud af mæglingsloven. Det bør være sådan, at de forskellige forbund selv må afgøre, hvordan man skal stemme om både mæglingsforslag og andre forslag, der vedrører organisationerne. Det er fuldkommen urimeligt, at man her fra lovgivningsmagten siger, at der skal være en vis majoritet. Når den kompetente forsamling er indkaldt i et forbund, hvor man skal opsupplere, kunne man lige så godt have skrevet i loven om mæglingsforslaget, at der skal være en majoritet på 99,9 pct., for når den kompetente forsamling er indkaldt, er det en beregningsprocent, man skal finde frem til, og så kan man lige så godt nævne 99,9 pct. som 75 pct. Derfor mener vi af mange grunde — flere, end jeg her anfører — at det simpelt hen må ud af loven, at der deri står nogle procenter for, hvor mange ja- og nejstemmer der skal afgives. Det må stå sådan, og det må være klart for alle, at forbundene selv afgør disse spørgsmål, og det, man afgør i forbundene, har man at rette sig efter inden for lovgivningen.

§ 10, stk. 2, foreslås affattet således:

„Afdelingerne, forbundene og hovedorganisationerne har ret til at foretage offentliggørelse af resultaterne af afstem-

ningen samt af de hovedsynspunkter, der er fremkommet under debatten.“

Hvis man nu forudsætter det, som jeg her lige har været inde på, at forbundene selv afgør deres afstemningsform og deres debatform før eller under en urafstemning, mener jeg, det er fuldkommen urimeligt, at man derudover skal have en offentlig debat.

Ellers har vi såmænd ikke ret meget mere at føje til selve lovforslaget, men vil komme ind på noget andet, som forslagsstillerne åbenbart ikke har været interesseret i, og det er den måde, på hvilken forligsmændene indtræder i en overenskomstsituation: hvornår de skal indtræde, og hvordan de skal indtræde. Der står i § 2, stk. 2, i den gældende lov, at forligsmændene bør holde sig underrettet om arbejdsforholdenes, og da særlig lønforholdenes, almindelige stilling til enhver tid og sammentræder til møde så ofte, de finder det nødvendigt. Jeg ved ikke, hvad meningen er med den lovbestemmelse; det er noget, der har stået i loven gennem mange, mange år. Vi synes, det er rimeligt, at disse forligsmænd sammentræder og gør deres stilling klar med hensyn til, hvad der skal ske i en overenskomstsituation, og i særdeleshed lønforholdenes almindelige karakter både forud for overenskomstforhandlingernes indledning og efter deres afslutning. Det er statens forligsmand, det drejer sig om. Han har da en vis pligt til at gøre sig det helt klart: hvordan er lønforholdenes almindelige karakter i øjeblikket? Hvad vil der ske, hvis man til eksempel får 50 øre mere inden for LO-området? Hvordan vil efterregningsvirkningerne blive, når tjenestemændene har fået deres og landbruget har fået sit og lovgivningens bestemmelser er sket fyldest? Et rammebeløb på 500 mill. kr. kan jo let svulme op til et beløb på 3 milliarder kr., når hver har fået sit. Det må da være forligsmændenes opgave, når der står i loven, at de skal undersøge lønforholdenes almindelige karakter, forud for en overenskomstsituation at komme med en bedømmelse af den foreliggende

[Chr. Madsen.]

situation og et skøn over, hvad der vil ske efter afslutningen, hvor meget regeringen til eksempel vil gennemføre af nye skatter for at nivellere de forhøjede tillæg, som man har fået under selve forhandlingerne, og mange andre ting. Når visse samfundsgrupper imellem overenskomstsituationerne kan få bevilget f. eks. 125 mill. kr., som landbruget fik, så kommer dette da også ind i billedet; det er da lønforholdenes almindelige karakter, det drejer sig om, når noget sådant sker. Det mener jeg har betydelig større vægt i en overenskomstsituation, end hvad der her er foreslået.

Jeg ved ikke, om grundlaget for at få en ordentlig debat herom er til stede på baggrund af det lovforslag, der foreligger her; men vi ønsker, at debatten skal have den retning — fordi det er det væsentlige — at lønmodtagerne og befolkningen får klar besked om, hvordan det ligger, og det mener vi at forligsmændene efter den gældende lov er bedre egnede til end de sparekassedirektører, landbrugsorganisationernes topmænd og forskellige økonomer, som i vort land i tide og utide udtaler sig om disse forhold uden at fremføre, hvad lønforholdenes almindelige karakter er, for de har kun den stadig tilbagevendende stereotype sætning, at arbejderne skal vise tilbageholdenhed af hensyn til samfundet osv. De siger ikke noget om, hvad en overenskomstsituation kan vurderes til, hvad der er muligheder for osv. Vi mener, at der i langt større grad må ske en vurdering af overenskomstsituationerne både forud for, under og efter forhandlingerne. Ellers har jeg ikke flere bemærkninger.

Kjær Rasmussen: Det er klart, at vi omfatter det foreliggende lovforslag med særlig interesse, da dets principper jo har været behandlet og er blevet enstemmigt vedtaget i vores partis faglige udvalg.

Nu har VS det jo ingenlunde sådan, at vi absolut skal være uenige med hr. Kai Moltke; foretager han sig noget velovervejet og vi kan erklære os enige med ham, ja, så vil vi gerne det.

Det foreliggende lovforslag er efter vores mening både velovervejet og rigtigt, og vi kan derfor støtte det. VS så dog gerne forligningsinstitutionen helt fjernet, men er som

sagt parat til at støtte forbedringer af den eksisterende lov. I denne sal omtales demokratiet ofte som noget, vi allerede har. Imidlertid behøver man jo dog blot at se på lov om mægling i arbejdsstridigheder for at blive overbevist om det modsatte. Denne lovgivning foreskriver et sindrigt system, efter hvilket arbejdskamp skal føres, der viser sig at være et system til nedkuling af lønmodtagernes interesser. Afgørelserne træffes ikke af medlemmerne, men ofte af kompetente forsamlinger på disses vegne. Fremgangsmåden er ikke demokratisk, men den er jo nok udtænkt til sikring af LO-spidsernes og det etablerede samfunds vitale interesser. Jeg har aldrig begrebet, hvorfor arbejderne ad lovgivningens vej skal umyndiggøres. Nogen må dog anse det for en nødvendighed, at de er det, og hvem det er, har vi jo ligesom fået en fornemmelse af ved at høre nogle af ordførerne her i dag.

I det foreliggende lovforslag stilles der ikke krav om, at mæglingsforslaget skal offentliggøres i dagspressen, forinden medlemmerne tager stilling. Vi mener, en sådan offentliggørelse eller i hvert fald udsendelse til hvert enkelt medlem bør være obligatorisk. Vi mener endvidere, at der bør hengå en vis tid, f. eks. 3 uger, fra offentliggørelsen, til afstemningen foretages; medlemmerne bør have tilstrækkelig tid til overvejelse og diskussion.

Jeg forstår egentlig ikke rigtig, at forslagsstillerne vil bevare visse forbunds adgang til afgørelse gennem kompetente forsamlinger. Denne holdning forekommer ikke helt konsekvent, synes det mig, når man dog erkender, at denne afstemningsform er udemokratisk.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kai Moltke): Ja, jeg pointerede udtrykkelig i min skriftlige fremsættelse, at jeg på forhånd var klar over, at man ikke netop skulle vente nogen enstemmig tilslutning fra folketinget til det forslag, som her er fremsat, og som angår en række af de spørgsmål, som drøftes og skal drøftes på arbejdsmarkedet netop i øjeblikket. Jeg må sige, at den konservative ordfører udtrykte sig meget kort og meget koncist: det ville ikke fremme overenskomstforhandlingerne. Nu er det jo ikke altid tempoet, det kommer an på, det er undertiden også grundlaget,

[Kai Moltke.]

det kommer an på, og jeg kan sådan set godt se arbejdsgivernes interesse i, at man ikke foretager nogen væsentlige ændringer her. Så meget mere, som forhandlingerne om nye forhandlingsregler mellem hovedorganisationerne under tryk fra arbejdsgiverside jo udtrykkelig understregede, at det hele skulle samles under én hat, det skulle gøres så let tilgængeligt som muligt.

Nu er vi jo i den ulykkelige situation, at hovedorganisationerne kun har kunnet enes om en køreplan med nogle foreløbige forhandlingsregler gældende for et enkelt år, for forhandlingsreglerne var jo opsagt. Her må jeg sige, at jeg ikke rigtig forstår den socialdemokratiske ordførers ubetingede afvisning med den begrundelse, at man så at sige skulle tage stilling til noget, som hovedorganisationerne tidligere var enedes om i en kommission, hvis resultat forelå i 1963. Det skulle da lige være, hvis man mente, at verdensudviklingen standsede samme år. For hvis man gør sig den ulejlighed at se i LOs love — og dem går jeg da virkelig ud fra at de tilstedeværende socialdemokratiske medlemmer her i salen også kender en smule til — så begrundes det i og for sig et stykke af lovforslaget, for i disse loves § 41 står der udtrykkelig, at regler for forhandling altid skal forelægges en i den anledning indkaldt kongres. Men hvad er så kendsgerningerne? Kendsgerningerne er helt enkelt, at disse forhandlingsregler absolut ikke har været forelagt for nogen som helst kongres. De er afsluttet mellem forretningsudvalget for LO og arbejdsgivernes tilsvarende kompetente organer. Man kan sige: ja, det er et indre organisatorisk spørgsmål, hvorvidt LOs ledere holder deres egne love eller ikke gør det. Men vi andre, som har en vis sans for demokrati, må da have lov til at undre os over, at man efter først at ville ændre i overenskomsterne og indefryse en dyrtidsportion uden at spørge dem, som i sin tid havde stemt for overenskomsterne, nu som den næste regel vil have, at en højere instans på egen hånd alene og vilkårligt giver sig til at udarbejde og afslutte forhandlingsregler på ulovlig måde i forhold til, hvad LOs egne statutter og regler forudser.

Jeg må derfor også på dette punkt i og for sig bede om en nærmere forklaring fra

socialdemokratiet på, om denne holdning er indledningen til, at LOs egne love også skal sættes ud af kraft, uden at man forelægger dem for nogen demokratiske forsamlinger? Er stillingtagen her altså noget, som skal danne præcedens for, hvad der skal ske i fremtiden uden om medlemmerne?

Det andet grundprincip er, at afgørelsen af en overenskomst må træffes af de mennesker, som skal arbejde under denne overenskomst, og ikke af alle mulige andre. Jeg ved f. eks. ikke, hvad kildeskattedirektoratets eksperter, mavesårseksperterne, ville sige til det, hvis staten pludselig bestemte, at der skulle foretages afstemning gennem kompetent forsamling, lad os nu sige f. eks. helt ned til de nyansatte skatteassistenter, som endnu var volontører rundt omkring på skattekontorerne, idet man sagde: sammenkædningen og den samlede stillingtagen til sådanne forslag må være gældende for det hele, for det er et sammenhængende interesseområde. Jeg er virkelig bange for, at vi her ville få adskillige højststående embedsmænd inden for skattebranchen til at falde for fristelsen til kollektivt arbejdsnedlæggelse, til trods for at noget sådant ikke er tilladt embedsmænd; kollektivt kan det jo undertiden også være, når alle går enkeltvis.

Derfor tror jeg, man skal være forsigtig med hele dette begreb om sammenkædning; for hvad er det, man overser? Det er det, at der er en proces i gang i samfundet med nye lønsystemer, ny teknik, nye opgaver, hvor forholdene industri for industri udvikler sig yderst forskelligartet; derfor må det også være rimeligt, at lønforhandlinger tilpasses den nye proces, tilpasses den forskellige takt i produktivitetsudviklingen, som foregår, og på denne måde opstår faren ved at slå det hele sammen i én sæk, som de to hovedorganisationer åbenbart er enedes om. Vi har en tendens til, at forbundene frivilligt inden for de forskellige industrier samles og træffer aftale om at ville optræde som enheder, hvor lønsystem, udvikling og økonomiske interesser er ensartede. Men lige så unaturligt er det at forene alt dér, hvor modstridende udviklingsinteresser faktisk står på dagsordenen; det er i virkeligheden et forsøg på mekanisk at lægge en ramme for, at det hele skal ordnes under én hat. Hvis man går til sådanne metoder i den kom-

[Kai Moltke.]

mende overenskomstsituation, vil man i alle tilfælde kun forøge de vanskeligheder for den industri- og branchemæssige samling, som man står over for i samfundet som en realitet.

Det andet spørgsmål, som er vitalt, er det vigtige spørgsmål om, hvorvidt de store lag, for hvem man kun har kunnet mande sig op til at fastsætte en mindsteløn på 450 kr., ugentlig, uden videre skal have deres lønsatser afgjort af andre, fordi de er i mindretal i fagbevægelsen; hvor er så mindretallets rettigheder?

Hr. Kjær Rasmussen bebrejdede os, at vi siger, det endnu skal være et forbundsanliggende at drøfte og vedtage, om tingene skal foregå gennem kompetent forsamling eller ej. Dertil vil jeg kun sige dette ene: vi er for fagbevægelsens frihed til at vælge deres organisationsformer, vi betragter afgørelse gennem kompetent forsamling som formynderi og uværdigt for voksne mennesker; men forbundslovene består, og derfor går vi i denne omgang kun dertil, at forbund medsåudemokratiske regler i alle tilfælde ikke skal kunne bruge dem til at majorisere andre ved afgørelsen af en overenskomstsituation.

Så er der spørgsmålet om, hvor stor eller hvor lille stemning der er i organisationerne for at få en fornyelse. At visse kategorier af mennesker med myndighed i samfundet f. eks. skal kunne supplere stemmerne op for alle dem, som ikke deltager i en afstemning, er det noget, vi kender f. eks. ved folketingsvalgene? Skal det være en budbringer for et nyt fordelingssystem, gående ud på, at visse partier i forhold til de afgivne stemmer også skal have lov til at fordele stemmerne fra alle dem, som ikke deltager i et folketingsvalg eller et kommunalvalg? For her har vi jo en ubestridelig mangel på logik i hele repræsentationssystemet.

Jeg tror ikke, vi får store muligheder for at få gennemført demokrati i den forstand, at de folk, der skal arbejde under overenskomster, selv får bestemmelsesretten og selv er med til at bestemme, hvem de vil sammenkædes med. Men jeg tror, at disse spørgsmål i den kommende tid vil komme under en bred debat i fagbevægelsen ikke alene på grund af den tekniske udvikling, men også på grund af den omstændighed, at magteliten så at sige fastslår: vi alene

vide, og vi respekterer efterhånden ikke engang vore egne statutter og love.

Bertel Pedersen: Det skal bare være nogle ganske korte bemærkninger til hr. Kai Moltke i anledning af de udtalelser, han fremkom med, for det lader til, at hr. Kai Moltke ikke ved, at man i LO også har et repræsentantskab, som i alle tilfælde om spørgsmålet vedrørende indefrysning af en dyrtidsportion var indkaldt og godkendte det. Selvfølgelig er dette noget, hr. Kai Moltke har noget imod, for det er jo en form for en kompetent forsamling, men det er alligevel en demokratisk form, som er nedfældet i de overenskomster, der er gældende både for forbundene og for LOs ledelse. Men det vil hr. Kai Moltke jo gerne underkende, og det bliver det samme, når vi skal til at tale om den nye hovedaftale, der skal indgås i stedet for den gamle, der er opsagt. Det blev da også forelagt LOs enten repræsentantskab eller kongres til vedtagelse, og det er jo ansvarlige forbundsformænd og afdelingsformænd, der er repræsenteret dér. Men dette kalder hr. Kai Moltke ikke, at de har frie demokratiske rettigheder. Den form for demokrati, hr. Kai Moltke mener skal gælde, er altså hr. Kai Moltkes specielle form for demokrati; men det er nu engang flertallets form for demokrati, der gælder her i Danmark, og det må altså også hr. Kai Moltke finde sig i.

Chr. Madsen: Jeg vil bare gøre hr. Kai Moltke opmærksom på, når han taler så meget om sammenkædningsreglerne og finder dem uretfærdige, at man siger jo selv i arbejdsretskommissionens betænkning, at de er uretfærdige, og så siger man videre i denne betænkning, at forligsmanden vil ikke dekretere fælles afstemninger i videre omfang, end hovedorganisationerne måtte være enige om. Det vil altså sige, at hvis hovedorganisationerne er enige om, at et mæglingsforslag skal gå ud til fælles afstemning, så går det ud til fælles afstemning, men hvis de ikke er enige, vil han afholde sig fra at bruge sammenkædningsreglerne. Det er altså ren og skær forhandlingstaktik, der er indblandet i dette. Man vil presse så lang tid som muligt, og man vil bruge den dér argumentation; vi kan ikke gå med til en fælles afstemning under disse forhold, og så må

[Chr. Madsen.]

man begynde forfra igen for at se, om man kan finde et grundlag, sådan at man kan få hovedorganisationerne til at gå med til, at man skal betragte det som et forligsforslag for hele området.

Efter at jeg har hørt hr. Kai Moltkes sidste indlæg, og efter at jeg har talt med andre om det, vil jeg ikke ønske, at denne sag går i udvalg, for jeg synes, den er for tyndbenet. Den har ikke tilstrækkelige perspektiver i sig til, at vi kan gå videre på dette grundlag. Men vi ønsker stadig væk gerne, at vi får arbejdsretlige love til behandling her i folketinget, og så må vi jo selv finde ud af, på hvilket grundlag vi eventuelt skal rejse sagen.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kai Moltke): Først til hr. Chr. Madsen. Hr. Chr. Madsen ønsker åbenbart ikke, at dette lovforslag skal gå i udvalg. Han havde, så vidt jeg förstod, talt med andre, siden han havde sit første indlæg. Se, nu er et udvalg jo ikke bundet til bestemte paragraffer, de begrænser sådan set ikke området, og hvis man havde opfundet mere af de vises sten, end der er til stede her i forslaget, skulle det jo ikke være umuligt, at man ved udvalgsbehandling gav udtryk for, hvor SF egentlig stod i denne sag.

Arbejdsministeren var så elskværdig at gøre opmærksom på, at lignende krav om demokratisering blev stillet i perioden 1950-51 af det kommunistiske parti på et tidspunkt, hvor hr. Aksel Larsen endnu var dette partis formand, og nogle af tankerne i det lovforslag, som ligger på bordet i dag, stod tilfældigvis både i SFs arbejds- og faglige program. Jeg skjuler ikke, at jeg har haft inspiration og kilder i denne sag; men af hr. Chr. Madsens sidste indlæg forstår jeg lige så tydeligt, man lærte én ting: man har et standpunkt, indtil man tager et andet.

Så kun nogle få ord til den socialdemokratiske ordfører om de kompetente forsamlinger. Jeg henviste udtrykkelig til, at nye forhandlingsregler mellem hovedorganisationerne skal sanktioneres af en kongres, og at noget sådant ikke er sket, og så fik jeg et svar om, hvordan repræsentantskabet fungerede med hensyn til dyrtidsportionen.

Hvor i LOs love står der, at repræsentantskabsmødet har fuldmagt til at anbefale, at indgåede og af medlemmerne vedtagne overenskomster brydes med LOs sanktion?

(Kort bemærkning).

Chr. Madsen: „Man har et standpunkt, indtil man tager et nyt“ overlader jeg ganske til hr. Kai Moltke. Jeg synes ikke, det er noget, der kan sættes ind i den forbindelse over for SF. Men jeg skal tydeliggøre det, for at hr. Kai Moltke kan forstå det. På så tyndt et grundlag som det foreliggende kan man ikke forhandle videre, det appellerer i høj grad til syltekrukken. Syltekrukke-teknikken her i folketinget har jo mange variationer, men dette er helt oplagt dertil. Derfor mener vi, det er fuldstændig nytteløst på dette grundlag af sammenkalde et udvalg, hvor ikke engang hr. Kai Moltke kan være til stede, sådan at han kan redegøre for sine synspunkter, for dette lovforslag trænger i høj grad til redegørelser både det ene og det andet sted. Af den grund mener jeg ikke der skal være udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Kai Moltke): Ja, jeg kan ikke forstå andet på hr. Chr. Madsens tale her, end at det så at sige er en appel til syltekrukken. Er det hr. Chr. Madsens opfattelse, at et forslag om, at de medlemmer, som arbejder under en overenskomst, selv skal have afgørelsen gennem direkte og demokratisk afstemning, er noget, som hører hjemme i en syltekrukke?

(Kort bemærkning).

Chr. Madsen: Til de sidste bemærkninger kun dette. Forslagsstilleren indrømmer selv, at dette forslag ikke kan få indflydelse på den kommende overenskomstsituation, så hvorfor skal vi i grunden snakke så heftigt om det nu? Var det ikke bedre at forberede et andet forslag, som kunne give mulighed for, at man fik en bredere og en ordentlig debat? Dette her giver ikke mulighed for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Hanne Budtz): Ønskes der udvalgsbehandling? (*Asger Jensen: Ja!*). Da der nu er stillet forslag om udvalgsbehandling, foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om forsvarrets organisation m. v.

Valgt blev: *Erik Kragh, Havnstrup Clemmensen, Poul Schlüter, H. C. Toft, Kristen Østergaard, Henry Christensen, From, Bilgrav-Nielsen, Bernhard Bauwsgaard, Niels Helweg Petersen, Kjeld Olesen, Victor Gram, Frode Jakobsen, J. O. Krag, Orla Pedersen, Søgaard og Kurt Brauer.*

Anden næstformand (Hanne Budtz): Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af folketinget *Per Federspiel* har jeg modtaget meddelelse om, at han som følge af deltagelse i De Forenede Nationers generalforsamling ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 1 måned, hvorfor han anmoder om orlov på grund af midlertidig varetagelse af offentligt hverv fra og med den 29. november d. å. samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om Danmarks ratifikation af den i London, Moskva og Washington den 1. juli 1968 undertegnede traktat om ikke-spredning af kernevåben har afgivet betænkning over nævnte forslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Lønningsudvalget har afgivet betænkning over forslag til lov om tillæg til normeringslov for finansåret 1968-69 og forslag til normeringslov for Grønland for finansåret 1968-69.

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 27. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om indkomstbeskatning af aktieselskaber m. v.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat). (Beskatning af dødsboer).

4) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat),

forslag til lov om ændring af lov om ikrafttræden af lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat),

forslag til lov om ændring af lov om investeringsfonds. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden),

forslag til lov om ændring af lov om indskud på etableringskonto. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden),

forslag til lov om ændring af lov om nedslag i skatteansættelsen for renteindtægter m. v. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden),

forslag til lov om ændring af lov om oprettelse af en landsskatteret og om tilsynet med skatteligningen m. v. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden),

forslag til lov om ændring af lov om amtsskatteråd og amtsskatteinspektører. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden),

forslag til lov om ændring af lov nr. 191 af 31. maj 1968 om ændring af lov om påligningen af indkomst- og formueskat til staten. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden).

og

[Anden næstformand.]

forslag til lov om ændring af lov nr. 192 af 31. maj 1968 om ændring af lov om særlig indkomstskat m. v. (Ændringer som følge af kildeskattens ikrafttræden).

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring af lov om mægling i arbejdsstridigheder [af Kai Moltke og Hanne Reintoft].

6) *Valg af 1 medlem til lønningsrådet (i stedet for Svend Haugaard).*

Mødet hævet kl. 14.40.

32. møde.

Onsdag den 27. november kl. 13.

Anden næstformand (Hanne Budtz): I skrivelse af dags dato meddeler boligministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om sanering,
forslag til lov om ændring af lov om boligtilsyn og
forslag til lov om ændring af byggelov for staden København.*

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse: (Forhøjelse af børnetilskud).

I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om vurdering af landets faste ejendomme.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg.

I skrivelse af dags dato meddeler ministeren for offentlige arbejder, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om vintervedligeholdelse og renholdelse af veje,
forslag til lov om visse hovedlandevejsstrækninger og
forslag til lov om styrelsen af statsbanerne.*

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Boligministeren (Hastrup): Hermed tillader jeg mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om sanering, forslag til lov om ændring af lov om boligtilsyn og forslag til lov om ændring af byggelov for staden København.*

Disse lovforslag, der har nær indbyrdes sammenhæng, er første led i en reform, hvis formål er at fremme saneringen og fornyelsen af usunde og dårlige boliger og bydele. Forslagene vil blive fulgt op af forslag om ændring af loven om boligbyggeri og i lejelovgivningen med henblik på at skabe genhusningsmuligheder for udsanerede familier og aktivisere modernisering og ombygning af sådanne ældre boligejendomme, som er værd at bevare, fordi de kan forbedres og indrettes som velegnede boliger.

Lovforslagene er tillige et led i den reform af planlægningslovgivningen, som jeg redegjorde for ved fremsættelsen af forslag til lov om by- og landzoner, hvor en forøgelse af saneringsaktiviteten og byfornyelsen blev nævnt som et af de væsentligste mål.

Navnlig i vore store og største byers ældre bydele er der mange eksempler på særdeles tilstrækkelig lys og luft, usunde og brandfarlige boliger og mangel på fri- og opholdsarealer for beboerne.

Danmark har et særdeles påtrængende saneringsproblem, som navnlig skyldes uhensigtsmæssig byplanlægning og dårlig bebyggelse i byerne i slutningen af forrige århundrede. Det indre af København, Nørrebro, Vesterbro og Christianshavn er fyldt med tusindvis af usle lejligheder, som ikke giver rimeligt grundlag for en menneskeværdig tilværelse. Vort slumproblem er på